

Joan Borrás y Grisola

Volém donar a coneixer un fill de Cambrils, de varia y accidentada historia. Visqué en la segona meytat del segle XVIII, ocupat en diversos oficis, empleant sas activitats en múltiples feynas, parlant y escrivint tres o quatre idiomas, donant a la prempsa sas obras literarias y també desfogant en ella sas lluytas, sas passions y sas rancunias. A fi de comptes sembla que fou un desequilibrat intelectual poch favorecut per la fortuna.

Rés sabém de son origen. Vagas indicacions lo suposarian descendent dels Borrás de Tivissa, qual familia ben coneguda subsisteix encara. També podria venir dels Borrás de Riudecañas, que fa mes de cent cinquanta anys marxaren del lloch nadiu pera extendres per Reus, Barcelona y fins América.

Nasqué a Cambrils lo 23 Janer de 1719 y fou batejat lo mateix dia en la Iglesia parroquial de Santa Maria per lo Reverent Cosme Nadal, prébere, beneficiat y vicari de la vila. Se li donaren los noms de Joseph, Joan, Gabriel y Vicens. Foren sos pares Joseph Borrás, negociant y Rosa Grisola; y sos padrins Joseph Albagés, pagés de la vila de Valls y Ursula Grisola y Gavaldá, tots vehins del poble. La partida de naixement que dona los anteriors detalls, se troba a la pàgina 216, llibre segon dels Registres de bateijos d'aquella parroquia.

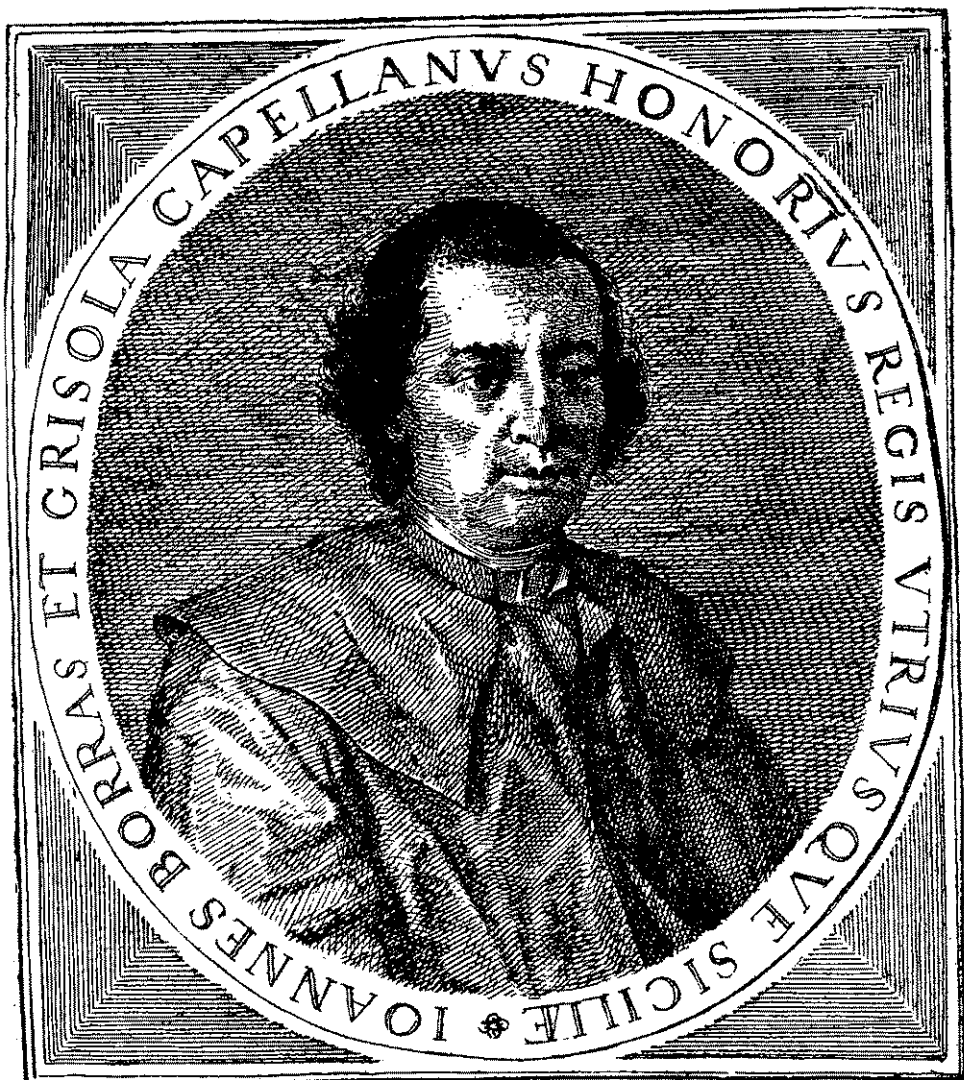
Borrás y Grisola, que degué sortir jove de Cambrils, conservá son bon recort y'l declará quantas vegadas podía ferho. Escrivint la historia del Santuari de Santa Marina que's troba al Pratedip, diu:

“En la deliciosa Real Villa de Cambrils, dotada de tantas y tan irrefragables pruebas de fidelitat, y amor al Soberano, como es de ver de las mercedes, y prerogativas que le han concedido, y confirmado.”

En algun de sos impresos, declara a las portadas ó títols que es “natural de la Real Villa de Cambrils, Principado de Cataluña”. Se manté sempre bon cambrilench y catalá, malgrat sas peregrinacions a estranyas terras, y fins en un moment donat lo trobarèm interessantse vivament per la comarca tarragonina, que vol prosperar y repoblar en sa part mes erma y pedregosa dels voltants del coll de Balaguer.

Feu a Catalunya lo batxillerat en dret y aviat degué inclinar-se al servey militar. Al any 1734 lo princep Carles, fill de Felip V d'Espanya, s'imposava a Napolis y Sicilia per la forsa de las armas, proclamant-se Rey de las duas Sicillias baix lo nom de Carles VIII: en sos exercits, formats en part considerable per elements espanyols, hi figurá com oficial vers l'any 1750 nostre Borrás y Grisola. No sabem exactament quina graduació arribá a obtenir y sols consta que en 1754 era cap superior de la Comissió de reclutament de soldats a las vilas sicilianas de Fonch, Palermo y Trapani.

Després entrá al servey diplomatch del Rey de Napolis, sent nomenat Secretari de la Embaixada a Madrit. Acabada sa missió retornà a Italia, y, consta que en 1758 s'havia ordenat de sacerdot sent nomenat Capellá d'honor del Rey de Napolis, que ho era en-

TARRACONEN

D. Joaquin Duran del. D. Frantz Raffaini scul. Romens

cara Carles donchs sols al any següent vingué a Espanya a reinar baix lo nom de Carles III. Llavors comensaren sas intrigas pera obtenir una prebenda a la iglesia de Barcelona, en virtut de las circunstancias següents:

Per mort del Ardiaca de Santa Maria del Mar canonge Ribera, ocoreguda l'any 1762, Borrás y Grisola demaná la plassa, y obtingué son nombrament del Bisbe de Barcelona per delegació del Rey. Lo Prior de Santa Maria se negá a donarli possessió, dihent:

“Que Su Ilustrissima no podia dar tal Comission, ni la Real Cámara pudo hacerlo, ni aun el Rey Nuestro Señor tiene tal facultat”.

Vingué la inevitable apelació a Roma, que pareix degué perdre nostre sacerdot cambriench, perquè reconegut lo dret del Bisbe sol a provehir la vacant canongia, en 1765 nomená a Don Pere Nosito, de nacionalitat francesa, que actuava de Secretari de la Curia.

Altre cop s'oposá a aquesta nominació lo Prior de Santa Maria, dihent que devia recaure en un dels Canonges de aquella iglesia en virtut de privilegis existents y de concordias passadas. De nou s'aná a Roma, però en 1766 morí Nosito y llavors torná a solicitar Borrás lo carrech publicant varis alegats ab la mes pintoresca redacció. Diu en un d'ells, al demanar permis pera defensarse:

“Merezcan alguna indulgencia estas molestias, y la importunidad del empeño, que siempre han sido dignos de atencion los que son martyres, en quanto a innocentes, sin que ni por lo uno ni por lo otro tenga que ofenderse la parte adversa. Aquí se trata de un assumpto que todo es substancia, como la del Pan de cada día, procedente del ardiente horno de la Piedad Christiana de aquel esclarecido Príncipe de Aragon; y pues le quitan a la lengua el bocado para que coma, dexenla que hable”.

No li valgueren las defensas al Borrás, que perdé la suspirada canongia de Barcelona, y explicá las rahons de favoritisme que'l despossehiren en un escrit, lo mes extraordinari y divertit sortit de sa ploma, qual titol diu aixís:

“Carta volante que dize al Prologo Sobre el echo que chorrea, y echos que un hombre se traga, y sobre el derecho que clama, y derechos que los comprende”.

Trobém a Borrás establert a Espanya durant cinch o sis anys. Anà a Barcelona en 1763 a reclamar l'ardiaconat de Santa Maria, y son llarch plet lo portá en 1767 a Madrid y al Escorial, d'ahont firmà alguns de sos alegats. Y potsers ja descoratjat, torná a Catalunya y vingué a Reus en 1770 pera donar la má y ajudar a la realizació d'un bon projecte concebut per un de nostres vehins d'aquell temps, lo Senyor Ramón Munté y Freixa, propietari, familiar del Sant Ofeci de la Inquisició y segurament home de certa empena pera la concepció de projectes que no pogué realizar.

Trobantse encara a Madrid en 1769, Borrás entregá a D. Manuel de Roda, Secretari d'Estat al despatx de Gracia y Justicia, una sollicitut firmada per ell y per Frey Vicens Talens Prior de Sant Jordi de Alfama, territori possehit per l'ordre de Montesa entre Tarragona y Tortosa, apoyant una demanda abans feta per Munté pera construir al despoblat del Coll de Balaguer, límits de Alfama, en lo precís terme d'un any y per son compte y capdal, un lloch compost de setze casas de pagés y quatre casas de pescadors. L'establiment devia ser complert, donchs comprenia la edificació

d'una Iglesia, hospital, presó, hostel y forn publich, y además se donaria als nous habitants tot lo necessari pera viure durant un any y pera fer los primers conreus.

La sollicitud de Munté estava detinguda per una disputa de competència que s'originá entre'l Reyal Consell de Castella y'l Consell de las Ordes Militars sobre qui devia donar lo sollicitat permís, y pera obtindre la solució satisfactoria del assumpte intervingué Borrás dihent que obrava de bona fé y que no creya fos incompatible son caracter de sacerdot ab la direcció del nou establiment que Munté li confiaba. Molt apurat devia trobarse nostre biografiat, quan recordá en son escrit al Rey, que

“defendió la accion de presentar Vuestra Magestad como efectivamente después en el año de 1768, el Arcedianato de Santa Maria del Mar de Barcelona, en question con aquel Reverendo Obispo, cuyo corto Servicio, trabajos, dispendios, y atrasos del Suplicante, ni en poco, ni en mucho han sido hasta hoy recompensados, ni atendidos contra una bien fundada esperanza en ambas Leyes, Decretos, y Reales Ordenanzas, de la qual residen, a pesar de mil desgracias, en el ánimo del Suplicante algunas reliquias, que le hacen esperar de la Real Munificencia, el poder un dia salir de las agitaciones, angustias, y estrecheces en que se halla”.

Tampoch obtingué cap exit en aquesta nova petició, y probablement may pogué fer-se l'acort entre'ls dos Consells madrilenys ja que no s'intentá l'establiment projectat als peus del Coll de Balaguer. Sens dupte cansat de sa mala sort a Espanya, Borrás se'n torná a Italia, donchs en 1773 lo trobém a Roma pleitejant ab aquella Curia pera obtindre la nominació de Canonge Chantre de la Catedral d'Osea, vacant per defunció del titular Llorens Azara ocorreguda a Barcelona en Agost d'aquell any. Però la mala sort seguí perseguintlo, donchs sembla que s'emportá la dignitat un altre prébere espanyol anomenat Joseph Malo.

Llavors Borrás y Grisola se dedicá a imprimir sas obras literarias. Sens dupte era home que havia estudiat molt, escorcollat arxius y reunit noticias interessants sobre temas que volia desenrotllar. Buscá benefactors que li paguessen la edició: ell mateix parla d'un amich que l'ajudá ab diners en la primera part de sas impresions, però degué suspendre sos auxilis sens motiu explicat: acudí al socorregut recurs de las Dedicatorias pomposas, y en fi utilizá quants recursos li sugerí son ingeni, pera acabar donant a un llum un llibre, o millor una serie de llibres ab una comú portada qual redacció es un monument. Diu aixís:

“Discursos de Piedad acerca la Educacion de la Juventud: sobre el Ayo de un gran Señor: sobre la Vanidad y Miseria del hombre: sobre el Hombre civil y el Amigo fiel: y sobre la Vida de Santa Marina Virgen, y Santuarios de Cataluña:

“Su autor el Presbitero D. Juan Borrás y Grisola Bachiller en Leyes, Capellan de honor de Su Magestad el Monarca de las dos Sicilias nuestro Señor, (que Dios guarde) y Oficial que fué en sus Reales Tropas.

En Roma MDCCLXXV (1775). Por Benito Francesi. Con licencia de los superiores”.

Forma un volum en foli de XIV + XXXII + 8 s. n. + 238 páginas, en lo qual cada un dels *Discursos* abans senyalats té portada apart y diferent dedicatoria. Lo mes important pera nosaltres, ó sia lo dels Santuaris de Catalunya, comensa ab Santa Te-

cla de Tarragona, y segueix donant notícies sumaries dels cultes principals de Tortosa, Cardó, Scala-Dei, Montserrat, Poblet y Santa Eulalia de Barcelona. Ja diu Borrás que per falta de recursos no pogué estendre's mes en aquest estudi dels cultes y santuaris de la terra catalana. Però hi consagra un bon recort a Reus, de la qual diu:

“Otra prenda de mucho valor tiene tambien el Arzobispado de Tarragona en la rica Villa de Reus, la Casa de Mission Seminario de San Vicente Paul, a mayor honra y gloria de Dios, bien, utilidad, y provecho de la juventud”.

Y mes endavant afegeix:

“La noble pia rica comerciante Villa de Reus, la mayor y mejor de Cataluña, y si mucho me apuran, y si se apura la verdad por sus efectos, de España”.

Devant del llibre se troba'l retrat gravat en coure que aquí reproduhim.

Tres anys mes tart, o sia en 1778, Borrás y Grisola imprimí a Roma un prospecte de 16 pàgines, anunciant la publicació de estampas y medallons de plata o daurats, ab los retrats de personatjes célebres espanyols, però no havém trobat rastre ni senyal de que aquesta obra s'hagués portat a efecte.

Aquí perdém de vista al fill de Cambrils que havém biografat fins ahont ho han permés las pocas dadas de sa vida contingudas en sos mateixos escrits. Falta molt pera completar aquest treball: s'ha de veure a Cambrils si en los registres parroquials y municipals, se troban mes notícies de la familia, y buscar a Roma o a Nàpols, ahont segurament degué morir, las darreras activitats en que empleá sa agitada vida. Aixó enteném que ja vol ferho algun escriptor interessant en la historia de la hermosa vila marítima de nostre Camp.

EDUART TODA

Acabem de trobar la genealogia de Joan Borrás y Grisola als registres parroquials de Cambrils.

Foren sos avis Gabriel Borrás, serraller, que morí en 1767 y Joan Batista Grisola doctor en medicina, mort en 1754.

S'anomenava son pare Joseph Borrás y Bellvé, y era negociant. Casá en segonas nupcias en 1716 ab Rosa Grisola y Gavaldá, havent sigut testimonis de sa boda Miquel Vidal apotecari y Nicolau Boix serraller. Morí en 1732 deixant los següents fills:

Joan, nascut en 1719.

Rosa, nascuda en 1721.

Pere, nascut en 1725.

Engracia, qual existencia es coneguda, encar que no consta l'any de la naixensa.

Los membres d'aquesta familia, morts a Cambrils, foren enterrats a la cripta de la Iglesia de Nostra Senyora del Camí.

A la familia materna hi hagué un capellá, Mossen Joseph Grisola, beneficiat de Santa Maria de Cambrils, mort en 1769, que era germá de la mare de Joan Borrás.

Las familias abans anomenadas sembla que vivian feya temps a Valls, menys la materna de la mare de Borrás o sia la de Gavaldá, originaria de Valls.

Vers l'any 1775 Borrás y Grisola s'emportá de Roma y regalá a Cambrils lo cós de Sant Placit, qual sagrada reliquia se venera desde llavors a la Iglesia de Santa Maria de dita vila.